

DISCURS D'INAUGURACIÓ
DEL CURS ACADÈMIC 2016-2017

Sergi Bonet Marull

RECTOR DE LA UNIVERSITAT DE GIRONA

Benvingut i benvolgut director general d'Universitats, benvolguts membres de la comunitat universitària, benvolgudes autoritats, membres del Cor de la UdG, amics i amigues de la universitat,

En primer lloc, deixeu-me que dirigeixi unes breus paraules d'agraïment i també de felicitació a l'amiga i professora Dra. Carme Carretero. Com a rector, i en nom de la comunitat universitària, et vull agrair públicament que acceptessis la proposta que et vaig fer el propassat mes de juliol de pronunciar la lliçó inaugural del curs acadèmic 2016-2017. T'ho agraeixo institucionalment i personalment. Les raons institucionals d'aquest agraiement són ben paleses, sobretot després de l'excel·lent lliçó que hem tingut l'oportunitat d'escoltar i assaborir. Les raons personals, Carme, també són ben confessables; em feia molta il·lusió retrobar-te de nou. I quin lloc més idoni que en un acte tan institucional, tan solemne, com ho és la inauguració d'un curs acadèmic de la nostra universitat? Moltes gràcies, professora i amiga Carme.

També vull agrair les intervencions dels representants dels estudiants, del personal d'administració i serveis i del personal docent i investigador. La pluralitat dels estaments que representen ens ha permès conèixer i reconèixer, un cop més, com és de rica la diversitat de la nostra universitat. Moltes gràcies, Teresa, Marc i Juan, per les vostres aportacions.

Avui podríem abordar molts aspectes que afecten les universitats del nostre país, és a dir, l'educació superior. Les aproximacions a la realitat són sempre polièdriques. Des del Govern de la Generalitat ens apropem a la realitat universitària sota la mirada de les seves polítiques i els seus resultats. Avalat per la publicació d'alguns rànquings, el Govern ens descriu un sistema universitari català de qualitat i competitiu internacionalment. Ens defensen un model d'accés a la universitat en el qual les beques a l'estudi i les beques d'equitat garanteixen una veritable igualtat d'oportunitats. Ens subratllen que el model actual de finançament universitari assegura que qui disposa de més renda més contribueix al cofinançament dels seus estudis, etc. Bé, no deu ser ni el moment ni el lloc per evidenciar com de diferents poden ser les mirades que ens poden apropar a la realitat del sistema universitari català. Ara no és el moment de defensar, com bé sabeu que faig sempre que puc, que la veritable igualtat d'oportunitats i progrés a l'educació superior s'obté, com passa en molts països europeus d'economies ben diferents, mitjançant la gratuïtat dels estudis universitaris. Avui tampoc insistiré en la distància entre el finançament de les universitats catalanes i la mitjana de les universitats europees. Tampoc posaré de manifest la progressiva precarització i inestabilitat laboral del professorat més jove de les nostres universitats, com a conseqüència de molts anys de restriccions en les taxes de reposició del PDI i en el capítol 1. No insistiré en el progressiu envelliment de les plantilles del PDI i del

PAS, ni en els efectes gens desitjables que provoca no poder executar el necessari relleu generacional en ambdós col·lectius. I tampoc subratllaré les conseqüències que ha produït i que està produint una taxa de reposició del 0 % en el personal d'administració i serveis.

El dia 5 d'octubre, l'Associació Catalana d'Universitats Públiques es reunirà a Girona per aprovar un document, un manifest, que contindrà un conjunt de propostes encaminades a la millora de la qualitat del sistema universitari públic del nostre país. Un manifest que, basat en el que va ser aprovat el 18 de febrer pel Claustre de la Universitat de Girona per 121 vots a favor i 5 abstencions, vol contribuir a una mirada més plural de la realitat del nostre sistema universitari. Una mirada polièdrica que ha d'incloure, necessàriament, la mirada del Govern, però que també ha d'incloure, imprescindiblement, la dels seus agents (PDI i PAS), la dels seus beneficiaris directes, els estudiants, i la de la societat, representada a les universitats pels consells socials.

Com sabeu, cada inauguració d'un curs acadèmic la dediquem a reflexionar sobre una de les diverses funcions de la universitat. El curs 2014-2015 ho vam fer sobre la docència, amb la lliçó inaugural del professor Xavier Besalú. El curs 2015-2016 ens vam centrar en la recerca, amb la lliçó inaugural del professor Xavier Antich. El curs vinent, 2017-2018, ho farem sobre el compromís social. I avui, en l'obertura d'aquest curs acadèmic 2016-2017, ho estem fem tractant la transferència del coneixement. Aquestes quatre funcions de la universitat pública, docència, recerca, transferència del coneixement i compromís social, són indistingibles, i ho són perquè, com m'heu sentit dir i repetir una i altra vegada, la universitat pública entén l'educació superior com aquella que garanteix la veritable igualtat d'accés i de progrés a tots els estudiants, aquella que els facilita l'assoliment de les habilitats i competències necessàries en la seva formació específica de grau o de màster, i aquella que els educa en el pensament lliure, crític i compromès socialment.

Després de les excel·lents intervencions que m'han precedit, molt poc puc afegir pel que fa a la transferència del coneixement. Permeteu-me, però, que introduueixi algun element més per a la reflexió.

El nou coneixement derivat de la recerca només adquireix valor si és compartit, és a dir, si arriba adequadament a la societat. Si es transfereix. La transferència del coneixement, *sensu lato*, no és sinó fer arribar a la societat el nou coneixement derivat de la recerca, entenent societat en el seu sentit més ampli, més inclusiu. Des d'aquesta perspectiva, la transferència del coneixement inclou activitats tan diverses com diversos poden ser-ne els destinataris. Els destinataris del nou coneixement poden ser els agents socioeconòmics, és a dir, les empreses i les institucions. És aleshores quan parlem, *sensu stricto*, de transferència del coneixement. És la demanada –i, necessàriament, orientada i promoguda– pels interessos legítims dels motors socioeconòmics. Però en l'educació superior, no ho oblidem mai, els principals destinataris del nou coneixement derivat de la recerca són els estudiants. De fet, és quan la transferència del coneixement rep, genèricament, el nom de docència. Altres destinataris del nou coneixement són, per exemple, els països en vies de desenvolupament. Aleshores la transferència del coneixement la coneixem com a cooperació. Quan fem arribar el nou coneixement derivat de la recerca als diferents sectors o nivells culturals de la societat, la transferència del coneixement rep el nom de divulgació científica. Quan el nou coneixement derivat de la recerca ens permet millorar les polítiques d'igualtat de gènere, de sostenibilitat, de respecte a la diversitat funcional, de promoció de la salut, etc., llavors la transferència del coneixement es coneix com a compromís o

responsabilitat social. He volgut insistir, intencionadament, en el concepte més ampli del que habitualment coneixem com a transferència del coneixement perquè cal valorar les funcions essencials i fundacionals de la universitat pública, és a dir, la docència i el compromís social, ambdues indestriables del nou coneixement derivat de la recerca.

L'educació superior només pot ser de qualitat si qui imparteix la docència, qui transfereix el coneixement, és a dir, el professorat, és protagonista de la generació de nou coneixement. És a dir, si fa recerca. A les universitats públiques, docència i recerca esdevenen un binomi indivisible. Per aquest motiu, el curs passat, la UdG va aprovar un Programa de Recerca, per valor de 5 milions d'euros, que assegura a tot el professorat el finançament necessari, durant tres anys, per generar nou coneixement, un coneixement que es publica en revistes científiques i que, per tant, està qualitativament avalat per la comunitat científica internacional.

La nostra universitat, ben conscient d'aquesta responsabilitat, ha millorat any rere any la generació de nou coneixement. Així ho acredita la prestigiosa revista *Nature* en la recent publicació del rànquing *Rising Stars 2016*, en què es destaquen les 100 universitats del món que més han millorat la seva producció científica de qualitat. La Universitat de Girona ocupa el lloc 84è entre les més de 8.000 universitats d'arreu del món. Un altra dada: la Fundació CYD ha publicat, fa molt pocs dies, l'impacte normalitzat de les publicacions científiques de les universitats de l'Estat espanyol. La Universitat de Girona ocupa la posició 14 entre les 60 universitats públiques i privades espanyoles. La nostra universitat se situa dins del primer quartil en producció científica normalitzada. D'altra banda, aquest mes de setembre la Generalitat de Catalunya ha concedit la distinció Jaume Vicens Vives a la Facultat de Medicina de la UdG pel seu projecte d'innovació docent, sustentat en un model d'aprenentatge basat en problemes, un model d'èxit avalat pels resultats acadèmics, per l'alta satisfacció dels alumnes i per l'elevada incorporació al món laboral.

El binomi docència-recerca és la funció primera i essencial de les universitats públiques. Aquest binomi està dotat d'un finançament insuficient, reconegut com a tal per totes les mirades polièdriques que al principi d'aquesta intervenció us esmentava, inclosa –em consta– la mirada del Govern. Cal assenyalar que, des de l'any 2012, les transferències de la Generalitat a les universitats (pla pluriennal d'inversions inclòs) han disminuït un 45 %. Per tal de reduir aquesta pèrdua tan significativa a un 25 %, la Generalitat va apujar molt significativament els preus públics de les matrícules de graus i màsters. Cal no oblidar que, en comparació amb la resta de l'Estat espanyol, Catalunya lidera amb escreix el cost de les matrícules universitàries. I, de fet, cal denunciar que, per a un estudiant, el cost de fer un grau o un màster a Catalunya pot arribar a duplicar o triplicar el cost que té en altres universitats de l'Estat espanyol.

En anys de significatives i reiterades retallades del finançament de les universitats, vull agrair a tota la comunitat universitària, un cop més, el seu esforç addicional, un esforç que apliquen i seguiran aplicant guiats per la seva vocació de servei públic. Aquesta vocació, sense deixar de denunciar constructivament les mancances del nostre sistema universitari, ens ha permès millorar constantment i sensiblement en les nostres funcions essencials, la docència i la recerca. Per això, al llarg d'aquest darrer trimestre de 2016, aprovarem un Programa d'innovació docent que, dotat amb 1,5 M€, tindrà tres objectius fonamentals: la internacionalització de graus i màsters, la virtualització de l'aprenentatge i de l'avaluació, i

la compatibilitat –tan necessària– entre treball i estudi. Un instrument ho farà possible, la creació de l'Open UdG.

Legítimament, en els darrers anys, la societat demana de les universitats una tercera funció addicional, la transferència del coneixement *sensu stricto*. Que les universitats generin, addicionalment, un nou coneixement que pugui ser transferit als sectors socioeconòmics del país amb la finalitat que, en un marc de globalització del coneixement i de l'economia, puguin esdevenir més competitius. Així doncs, una nova funció per a les universitats, la tercera funció, és la transferència del coneixement.

Aquesta modalitat de recerca requereix conèixer les característiques particulars de cada sector socioeconòmic. Requereix reconèixer les necessitats específiques del nou coneixement que els farà més competitius. I requereix, òbviament, més finançament i una dedicació addicional per part del personal docent i investigador. Si la transferència del coneixement ha de ser una nova funció de la universitat (i ho ha de ser perquè així ens ho demana la societat), llavors ha de ser inclosa necessàriament en el pla d'activitats del professorat i en el seu progrés professional, com ho són les funcions del binomi docència-recerca.

La Universitat de Girona ha estat i és molt conscient d'aquesta nova funció que la societat li demana. Per això, tot i disposar d'un finançament minvat per acomplir la seva funció essencial, el binomi docència-recerca, destina recursos econòmics i de personal per dotar el professorat d'aquells instruments que el poden ajudar a acomplir la tercera funció, la transferència del coneixement. Deixeu-me exposar breument cinc exemples d'aquests instruments.

La Universitat de Girona disposa d'una Oficina d'Innovació i de Transferència de Tecnologia (OITT), dedicada a la promoció i gestió de la recerca i la transferència del coneixement. L'OITT, per exemple, a través de la Unitat de Valorització, acompanya els investigadors en el procés de valorització dels resultats sorgits de la recerca i de la seva transferència al sector productiu.

La Universitat de Girona també disposa d'una Oficina Universitat-Empresa. Aquesta oficina actua com el nexa entre l'oferta i la demanda, entre les necessitats i les solucions. La seva missió és informar i fomentar la cooperació entre la UdG i les empreses i entitats del nostre entorn. I ho fa en àmbits tan diversos com la recerca, la transferència del coneixement, la formació permanent, la inserció laboral, les pràctiques dels nostres estudiants en empreses, etc.

La Universitat de Girona disposa, també, d'uns Serveis Tècnics de Recerca (STR) que reuneixen la infraestructura científicotècnica més costosa i més complexa. Aquest servei té per finalitat donar suport tècnic i instrumental a la recerca i docència universitàries, i també a les empreses públiques o privades que componen el teixit socioeconòmic del país.

La Universitat de Girona va publicar l'any passat la *Guia d'experts*, que pretén apropar a la societat el coneixement i l'expertesa de la universitat, principalment de la mà dels professionals dels mitjans de comunicació. Aquesta guia aplega professors i investigadors de la universitat que, agrupats en àmbits de coneixement, detallen les principals línies de recerca en què treballen i les àrees de coneixement que més dominen.

La Universitat de Girona ha creat al llarg d'aquest mandat els anomenats campus sectorials. Són plataformes relacionals que tenen per objectiu principal facilitar la relació entre la Universitat de Girona i les empreses i institucions d'un sector socioeconòmic específic. Alguns ja estan en ple funcionament: el Campus de l'Aigua, el Campus del Turisme, el Campus de Comunicació Cultural i Corporativa, el Campus de Compòsits, el Campus de Salut, el Campus de Patrimoni Cultural i Natural i el Campus d'Alimentació i Gastronomia, del qual n'és directora, justament, la Dra. Carme Carretero. Altres campus, com ara el Campus d'Innovació i Tecnologia Industrial, el Campus de Robòtica i el Campus d'Educació, estaran constituïts abans d'acabar el curs acadèmic que avui iniciem.

Com podeu comprovar, amb aquests cinc exemples, la UdG ha fet i fa un esforç pressupostari molt important per dotar el personal docent i investigador dels instruments que li facilitin dur a terme la transferència del coneixement. Són, sens dubte, instruments insuficients i, molt probablement, millorables; però hem de tenir present que són instruments creats a partir del finançament minvat que reben les universitats i que hauria d'anar a cobrir les necessitats de la seva funció essencial, el binomi docència-recerca.

El professorat de la UdG és molt conscient que la transferència del coneixement és i ha de ser una tasca addicional. Un excel·lent indicador d'aquest elevat grau de responsabilitat és el nombre de grups de recerca que han rebut el segell TECNIO que atorga la Generalitat de Catalunya, a través d'ACCIÓ, per identificar la necessitat del coneixement més innovador i els grups de recerca que l'ofereixen. Doncs bé, en els darrers 5 anys, 13 grups de recerca de la Universitat de Girona han rebut aquest segell, un fet que situa la UdG com la universitat catalana amb més segells TECNIO.

A l'acte d'inauguració del propassat curs acadèmic vaig anunciar que la Universitat de Girona destinaria 5 milions d'euros al desplegament d'un programa de recerca dirigit a enfortir el binomi docència-recerca. En l'acte d'inauguració d'aquest nou curs acadèmic em plau anunciar que aquest proper mes d'octubre la Universitat de Girona destinarà 5 milions d'euros addicionals al desplegament d'un nou programa: el Programa de Transferència del Coneixement, que té com a finalitat que tots els grups de recerca obtinguin més finançament extern per dur a terme una recerca que generi nou coneixement susceptible de ser transferit als sectors socioeconòmics. És a dir, un coneixement que aportí progrés i competitivitat al teixit social i econòmic de la nostra societat. Amb el programa, cada grup de recerca o associació de grups de recerca amb més de 10 investigadors actius disposarà d'un gestor-promotor de la transferència del coneixement que els facilitarà la sol·licitud d'ajuts a projectes de recerca nacionals, estatals o europeus de caràcter competitiu, i que també els facilitarà la formalització de convenis de recerca amb empreses i institucions. Aquests gestors-promotors, aproximadament uns 60, tindran un contracte de 18 mesos i està previst que, un cop finalitzada la convocatòria pública i la selecció dels millors candidats, puguin iniciar la seva activitat el gener del 2017. Les properes setmanes el programa serà presentat a tots els grups de recerca de la universitat. La Universitat de Girona reafirma, una vegada més, el seu compromís amb la transferència del coneixement. I ho fa novament amb una iniciativa única i de referència a tot l'Estat espanyol.

Però el compromís de la Universitat de Girona amb la transferència del coneixement no acaba a la universitat mateixa. El 28 de desembre de 2001, les associacions empresarials – Cambra de Comerç i FOEG–, les administracions locals –Ajuntament de Girona i Diputació de Girona– i la Universitat de Girona van crear la Fundació del Parc Científic i Tecnològic i

es constituïen com els seus patrons. L'any 2004 s'iniciava la construcció del primer edifici, que porta el nom del primer president del Consell Social, Jaume Casademont. Avui, el Parc Científic i Tecnològic disposa de 36.000 m² construïts, distribuïts en sis edificis, reuneix més de trenta grups o centres de recerca i acull prop d'un centenar d'empreses, i hi treballen 1.300 persones. El Parc ha esdevingut, per a les comarques gironines, un veritable motor econòmic i un generador de talent empresarial. El Parc és, avui, un espai d'estreta i rica col·laboració universitat-empresa i un entorn de suport a la recerca i a la transferència del coneixement en tots els àmbits. Tots coneixeu en quin punt del procediment concursal es troba el Parc. No és el lloc ni el moment d'abordar-ne les causes i tampoc d'atribuir i dirimir responsabilitats. Al llarg d'aquest procediment concursal, ho vull deixar molt clar a tota la societat, la Universitat de Girona ha complert els acords presos en tot moment pel Patronat del Parc. I ho ha fet, sempre, en temps i forma. Vull aprofitar l'oportunitat que em dona aquesta tribuna per dirigir-me un cop més a la resta dels patrons del Parc Científic i Tecnològic, i també al Govern de la Generalitat. Ha arribat l'hora de la veritat. Ara és l'hora de traduir les declaracions i les proclames polítiques en allò material que, com molt bé sabeu tots, és l'únic que farà possible, veritablement, que el Parc Científic i Tecnològic superi el procés concursal. Que pugui continuar essent el motor de la transferència del coneixement de les nostres comarques.

Amb aquest prec, incansablement reiterat; amb aquest desig, gens contingut; amb l'esperança que sabreu entomar aquesta responsabilitat social, com així ho ha fet la Universitat de Girona, dono per inaugurat, oficialment, aquest nou curs acadèmic 2016-2017.

Moltes gràcies.